Гапєєва Олена
Lenna.romann@gmail.com

War: trip
Протокол мого страху

Я, діти, чоловік, сусідка 1, сусідка 2, таксист, інші люди

Я і чоловік:
Я. Орки збираються на кордоні...
Чоловік. ну, і що

- мені страшно, прогнози, що буде війна
- у нас війна вже 8 років
- ну, пряме вторгнення
- буде — відіб'єм
- ти ж знаєш скільки тут сєпарні, вони мене першу здадуть.
- Миколаїв так просто не віддадуть.
- Мені самотньо і страшно, аж до горла приступає.
- Оленко, ну ти вдома, з дітьми, ну не навалюй, а?

Страх перекладається з латині як "тісно". Раптово одяг стає замалий і тисне, квартира — відкритою для всіх вітрів, а життя перетворюється на реаліті-шоу, втиснене в невеличку студію.

Я, сусідка 1:
Я. Піду поведу малого на карате.
Сусідка. Сходи, між людей розвієшся

- Сиділа в новинах
- Ходила на День пам'яті Небесної сотні, няньчила онука, втомилась
- Сьогодні дзеркальна дата 22.02.2022
- точно, і шо це...
- ну, типу містичне число, але добре тільки для хороших справ.
- Дай Боже!
- Ви з собаками?
- В фейсбуці нагнітають. Не можу сидіти в квартирі. Он Чебурахов ходить, ухмиляється, сука. Чогось жде, шо так радіє, і так єхидненько - "А где ето ваш Юра, тьотя Ліда?" Як ніби не знає, що Юра з літа на Луганщині воює. Ганяли ми їх після Майдану, вони було надумали в російському театрі збиратися, а я туди прийшла і сіла біля Андрія, він покраснів, потім зблід, а потім — А шо ви тут робите, тьотя Ліда. Мовчи, кажу, бо в СБУ здам. А потім наші зайшли і накрили їх, вони й перестали збиратися. А тепер він в партій отого шарікова, тьфу, шарія.

Я тобі розказувала, як роздряпала обличчя Царьову, коли той хотів тут зробити Миколаївську народну республіку?

Дитячий клуб карате. Роздягальня. Два хлопчики:

- Я Зєлєнский, а ти путін
- а чо я путін, я нє хочу...
- ну вот путін, получай, получай...
- так нє чєсно.
- Я тебя победил, путин
- я не хотел его играть. Я тоже хочу быть Зеленским... Теперь я Зеленский!

Я і сусідка 2:
Сусідка 2:.Мої тільки поїхали, дєтка, та слава Богу, не могли виїхать. Нова Зеландія не пропускала. Інночка в положенії, воно он стоять на кордонах, не знаємо шо буде... Зять нервував, перша дитина, робота у нього така була по інтернету, з моєї квартири працював там у себе в Зеландії...
Я. Ви консерв накупили...

- Люди беруть продукти, беруть. Тільки оце вичухалася після поїздки в Київ — їздила на мітинг проти арешту порошенка, змерзла до кісток. Ще сніг мокрий пішов, ноги задубіли, мені чай дають, а я не можу взять руками той стаканчик. Пару днів як відійшла...
- Чорний можна з горіхами? Ага, Міленіум. Нервую і їм шоколад. Не можу зробити йогу, не хочу нічого читати, залипаю на новинах і гарчу на дітей.
- Що ж це буде?

З дитинства я боялася, що вночі хтось чужий зайде в мій дім. Перед сном я декілька разів по колу перевіряла під ліжками, шафи, всі кімнати. Дивилася навіть у тумбочці. І от зараз я роблю те саме.

Я і сусідка 1:
Я. Вони ж тут всі в околиці нас знають. Що я україномовна, що у мене чоловік військовий... я в Сито П'яно зауваження зробила, що у них Кіркоров звучить..
Сусідка 1: Ні, мене першу здадуть, он прапор висить, він тут усіх у дворі бісить. Недавно от ходила на день пам'яті Героїв Крут, Небесної Сотні...

- Слухайте нас точно уб'ють, якщо посунуть...
- Здадуть, дєтка, я в партії Чорновола з 91 року
- Ну, ладно, вас першу, потім Валентину Іванівну
- Та сховається, вона хитра...
- ...а потім мене з дітьми розстріляють — у нас вся квартира в військовій амуніції, форма, баули ці...
- У мене тоже все у Юриній формі... Якби ти знала, скільки у мене ненависників. Он,

Кузьменки перші — вони якщо треба український прапор вішають, а якщо треба знімають, вже прибрали, нема. Смольці, Чебурахов, он Ліза перша докладе.

- Я дивлюся на своїх дітей — і мені так страшно...
- Боже ж ти, Боже, Юра мій тільки життя почав —
- їх там так багато, їдуть і їдуть
- постійно не везло, а це Алочку зустрів, дитинка народилася.
- що робить, Лідія Антонівна
- Ох, аж в голову тьохнуло...
- У мене руки трусяться, аж знобить. Ці діти...
- Слухай, ти заспокойся, не переживай так, бо у мене тиск підіймається...
- Не лізь до собаки, зараз вкусить! Руку прибери! Ну, от малий впав *(дитячий плач)*
- Боюсь що криз може початися... а мені ж онука ще няньчить.

24.02.2022 — перший день війни, четвер

Зранку почався ракетний обстріл всіх обласних центрів України - знищення військових частин та інфраструктури.
В квартирі здригаються стіни.

Квартира. Сплять діти. Сусідка 1:

- Лідія Антонівна, щось так гепає - це навчання?
- Це війна, Лєна... обстрілюють аеропорт
- що ж тепер буде?
- А Бог його зна...

***
Сестра з Сум:
Сестра: Слухай, кажуть танки російські перейшли кордон і сунуть на Суми...
Я. У нас тут били по аеропорту...

- Люда каже, що танки вже в селі їдуть.
- Зламалася пральна машина. Тече вода.
- З Юнаківки теж.
- Мало не залила сусідку. Треба міняти гайку, яка з'єднує машину з шлангом.
- Лізуть по всіх дорогах, як змії.
- У нас оточують Херсон, це так близько.
- А як Ярослав?

- Якраз здав на медика в Десні.
- Туди теж лізуть.
- Боже.

***

22.00. Аня з Миколаєва:

Я. Аню, ти не знаєш, що треба міняти, коли зі шлангу тече вода.

Аня. Лєна, першим ділом заклей вікна.

- А що?
- Кажуть, вже в Баштанці
- Боюсь, що потече до сусідки... Мене тут всі здадуть. Треба говорити російською.
- Давай на русском. Первым делом заклей окна скотчем и закрой матрасами. Да, так сейчас лучше, а то они ненавидят все украинское.
- Что мне делать с ребенком? Он нас выдаст...
- Объясни ему.
- До чего дошло...

«Геть з України, геть,
геть з України, москаль некрасівий”... - чуєш? Співає і гупає.
Тихо, вже ніч! Перестань.
(шепіт)
“Не гупай! Тихо, прошу тебе тихо. Тримай Мирона. Ось, допоможи мені. Отак, хрест-нахрест. Тримай скотч, відмотуй. Ідіть в іншу кімнату. Перестаньте. Залізьте на ліжко, не бігайте! Навіщо ти штовхнув брата?

Гупає голова дитини об підлогу, в відповідь знизу стукає сусідка. Мирон плаче.

- Вийди, вийди в іншу кімнату! Дайте заклеяти вікна! Якщо вони будуть бомбити - всі осколки полетять на нас!

- І нас заріжуть?
- Так!!! Тихо, тихо, не плач, маленький.
- А чому вони бомбитимуть?
- Війна прийшла!

Перед сном стає якось дуже страшно. Здається, що обов'язково прийдуть якісь чужі люди саме сьогодні і саме до нас. В голові — моторошні картини. Німіють руки і ноги. Нудить.

- Мам, ти куди?
- Перевірю двері.
- Знов?

- Щоб не зайшов ніхто чужий... ось, зняла наклейку з дверей - “House of Europe”.

25.02.2022 — другий день війни, п'ятниця

Дзвінок до матері чоловіка. Перша розмова за півроку.

Мати чоловіка. Он планирует захватить всю Украину. Путин. Всю полностью. В церкви говорили, что он ее захватит. Это уже у них решено. Он хочет всю Украину.
Я. І захід України?

- Всю полностью, а Закарпатье отдать Венгрии. Это уже решено... Все знают.
- А хто такі — всі?
- В церкви говорили.
- А...
- Едьте в Киев, ко мне, будем вместе.

- Ходімо на свіже повітря. Купимо горішків і сухофруктів в магазині “Фундук” і погуляємо в парку “Казка”. Пойдем, мои хорошие, гулять в парк!
- Мама, чому ти говориш російською?
- Мені страшно.. я хочу, щоб ми всі були живі і здорові.
- Ма, тебе й так тут знають...

Йдемо вулицею і їмо горішки і сухофрукти. Біля аптеки - довга черга.
На ігровому майданчику в парку декілька дітей. Дорослі сидять оддалік і, оглядаючись навкруги, нервовим притишеним голосом говорять по телефону.

Озираються на інших. “Мабуть, шукають, як виїхати?”

- Аню, може спробуємо проїхати на вокзал. Ти дивилася квитки?
- Взагалі немає.
- Може, на місці якось вскочимо?
- У нас є підвал, пересидимо. Приходьте до нас, коли буде страшно.

З початком війни вулицями міста розлилася тривога, ніби кожен камінець здригається в очікуванні небезпеки.
По дорозі вітер носить куряву і політетиленові кульочки. Напруга відчувається у рухах і поглядах людей.
Все як завжди — світить сонце, ростуть дерева і ходять люди. Але разом з тим дивно дзвенить повітря.

Повідомлення від друзів з запрошенням виїхати. Марта пише кожного дня з часу появи російських військ біля кордонів. Якраз змогла виїхати з Херсону.

Повідомлення від Марти.
“Лєна, виїжджай, виїжджай, я тебе прошу!Я з малою вже в Одесі. Прямуємо до Румунії”.

Повідомлення від Лорети:
“Лена, приезжай с детьми в Литву”.

Повідомлення від Марти:
“Оленочко, ось номер Володі, у нього є машина. Набери його, він знає”.

Набираю. Володя відразу приїжджає.

Володя. Я не можу вивезти вас до Одеси, але можу показати бомбосховище”.

Ось, чисте і просторе бомбосховище. І недалеко від вас. Це зараз найкраще рішення.

Володя показує бомбосховище.

- Володя, ви можете відвезти нас на вокзал? Речі вже зібрані. Я заберу малих...
- Скільки вашим?
- Рік і вісім місяців одному, 5 з половиною іншому.
- Моєму вже 9. Але я радив би бомбосховище...
- Ви не будете виїжджати?
- Це моє місто, чому я маю кудись тікати?

Залізничний вокзал зачинений і пустий. Гуляє вітер. Носить по асфальту поліетиленові пакетики. Завмерли тополі. Біля вокзалу стоїть декілька військових з наплічниками. Напружено тихо.

- Бачите, він опечатаний. Бомбосховище я вам показав.
- Мій чоловік військовий, у нього частина на Аляуди.
- У мене військова дружина.

Дзвінок на телефон Володимира.
“Привіт...Ясно... Виїжджаєте? Ну, ти там цей... сильно наперед не рвися, я тебе знаю”...

- Дружина говорить: “повна бойова готовність”.

Машина зупиняється біля дому. Діти виходять.

- Мам, чому ми знов додому?
- Я правда не радив би вам зараз кудись виїжджати, - *Володя витягає великий туристичний наплічник, протягує.*

- Чоловік радить, щоб нічого в руках не носила, все на спині, щоб руки вільні.
- Правильно.
- Спасибі, ось візьміть чисто символічно 100 гривень.
- Бережіть себе, - *говорить Володя і від'їжджає.*

- Мам, поїхали куди-небудь?
- Як?

Телефоную друзям. В Одесі працює вокзал.

- Андрію, може б ми приїхали до вас?
- Разом краще. Тільки я не можу вас забрать. Спробуйте бла-бла-каром.

Купую квиток на автобус на 18.00. Виходимо за півтори години до посадки. Несу свій великий наплічник, кочу дорожній візочок з Мироном, поруч йде з наплічником Святомир.

- Если вы еще раз будете стучать мне в потолок, я вызову полицию, - *кричить в спину сусідка знизу.*
- Неактуально!
- Ненормальная.
- Сама така.

З 15.00 на каналі військової адміністрації Миколаєва інформація про те, що найближчим часом розведуть мости на невизначений термін, що на місто спускаються ворожі ДРГ, що варто заклеїти вікна, не виходити з дому і перебувати в приміщенні без вікон.
Я розгублена, всього цього не знаю і йду пішки з дітьми на автобус. Вибираємо глухі вулички.

- Синочок, на нашу землю прийшли дуже злі люди. Треба говорити російською. Давай спробуємо ще.
- Рррр, мама, я динозавр.

На Центральному проспекті, вже видно торговий Сіті-центр. Біля нього зупинка автобусу. Прямо над нашими головами пролітає великий гвинтокрил болотистого кольору. Російський. Бачила в інтернеті — КА52 "Алігатор". Темний, болотяний, щоб серйозно і страшно.
Мені здається, що з гвинтокрила обов'язково в нас вистрелять. Ось його зелене пласке пузо.

- Мама, мені страшно, мені страшно. Це росіяни? Вони хочуть нас вбити?
- Святику, синочку, давай будемо говорити російською. Щоб нас не вбили. Пішли обійдемо церкву, може відкрита.
- Я не хочу в церкву.

- Просто почекаємо там... Це українська.

Церква зачинена.

- Ви тоже ждёте автобус до Одесы? - *бачу на зупинці жінку з сумками. У неї чорне волосся.*

- Нет, я жду родственников. Автобуса точно не будет. Они подступают. Мосты развели.

Навколо починають лунати постріли.

- Це наші безпілотники російські відстрілюють, - *охоронець Сіті-центру виходить покурити.*
- Пішли синочок.
- Куди, мама?
- В бомбосховище.
- Де вже те бомбосховище? Я не хочу помирати, мам.

В бомбосховищі багато дітей. У одної дівчинки День народження — їй два роки. Діти діляться між собою шоколадом і печивом. Працівниця школи, чергова, приносить дітям круасани, а всім дорослим — чорний і зелений чай.

В цю ніч обстрілюють Миколаїв ракетами. Людей дуже багато. Дорослий чоловік Юра з розвитком п'ятирічної дитини голосно грається з Мироном машинками і цілує мені руку. Слина потрапляє на шкіру, але я не витираю.

- О, квадрік
- Нет, это не квадрик, - *Юра говорить ображено,* - это монстер-трек.
- А точно, монстер-трек.
- Вот смотри, какие у меня хорошие машинки. Я свои машинки очень люблю. - *Юра цілує свої машинки.*

Мама Юри Свєта дивиться на сина розпачливо, ображено і зло водночас. Видно, що вона хронічно втомлена.

Діти довго не можуть заснути. Мирон підіймається бетонними і дуже брудними сходами здається не менше 30 разів. Святомир постійно проситься до туалету, до якого доводиться йти в темряві на другий поверх школи.

В бомбосховищі колом сидять старші люди зі смартфонами в руках і моніторять кожну подію з війни. Наввипередки озвучують новини і радіють кожній перемозі української армії. Я називаю їх про себе "powerful circle". В цьому моніторингу є щось ритуальне.

В маленькому заглибленні ніби вміщені три літні жінки, говорять пошепки, розспівно. В моїй

свідомості вони втілюються як три міфологічні мойри.

- Зачем он к нам лезет? Неужели он не хочет заняться своим народом, своей страной. Они же там не живут, а выживают. Столько нефти, газа, а народ бедный, на гране нищеты.
- Он Гитлер... монголо-татарский хан... ему нравится приносить людям страдания и боль.
- А я как-то чувствовала эту войну... еще с лета...нога ныла, ныла, не знала, чем лечить, и вдруг в день начала войны перестала.
- Вы на него посмотрите. Когда внимательно смотреть, вообще многое можно понять.

На бетонній підлозі лежать дерев'яні платформи. Я стелю на них спальники і укладаю дітей. Біля них лягає великий теплий пес, скручується верчиком і спить.

Де зараз мій чоловік? Чи зустрінемось ми коли?

Хвилями напливає страх - мені в грудях болить за вбитих людей, зруйновану Україну, будівлі, мости, покладені роки життя людей, які в мить перетворюються в пісок. Ближче до півночі напливають картини смерті та страждань рідних людей. Намагаюся блокувати, повторюючи молитву, концентруючись на кожному слові - "Отче наш іже єси на небесах". Засинаю поруч з дітьми та собакою.

26.02.2022 — третій день війни, субота

Два ворожі гелікоптери і ДРГ в Миколаєві вночі знешкоджують ЗСУ.

На ранок ми йдемо додому пустими вулицями. По проспекту дуже швидко їде український БТР.
Ось вулиця Московська. Кожного разу мене дратує ця назва, а сьогодні байдуже.
Відчуття споглядання — роблю кроки і усвідомлюю: ступає права нога, а тепер — ліва. Права, ліва, права, ліва...
В візочку сидить молодший син.
Поруч на диво тихо ступає старший син, зазвичай гіперактивний, говорить тихо і не ставить зайвих запитань.
Здивовано розглядаю свою дитину: зненацька подорослішав.

Дзвінок до сусідки.

Сусідка 1. Розбомбили вокзал і військову частину на Аляуди.
Я. Частина мого чоловіка.

- І вокзал — одні руїни. Сидимо з Аллочкою в підвалі поліклініки. Всю ніч качала на руках онука. Люда Валіна бачила, як військових привезли в госпіталь... з фронту. Дівчина 20 років — і вже без ніг...

Купаю дітей, перу речі в тазку.
Це добре, що руками, - *думаю*. - можна відволіктись.

Заглядаю в холодильник — він майже пустий.

Що робити — приготувати запас чи зекономити гроші на виїзд?

Розвішую мокрі речі на балконі.
Хочеться все заховати в квартиру і замести сліди життя. Щоб ніхто нічого не помітив.

В очах стоїть зачинений залізничний вокзал. Відчуття заблокованості.

Коли думаю про дорогу, нападає паніка. Перехоплює дихання.

Сирена лунає о 13.00. Хапаю сплячого Мирона і починаю його одягати. Дитина прокидається і плаче. Старший — розгублений стоїть посеред кімнати, по його щоках течуть сльози:

“Це сірєноголовий, він йде за мною, мам, я не можу нічого знайти, мам, мені страшно. Не йдіть без мене! Де мої штани, шкарпетки, черевики, що мені вдягти, де куртка, допоможіть мені будь ласка, я боюсь, не йдіть нікуди, мені страшно, мам!”

- Припини істерику. Одягайся! Швидше!
- Я не можу.
- Ану, зберися! - *діти плачуть і верещать. У мене починають трястися руки і заплітатися слова.*

Мою свідомість атакують картинки страждань і “бомба”, яка падає прямісінько на мене з дітьми.

Біля бомбосховища стоять люди і ретельно вдивляються в небо.
На Миколаїв суне колона танків, щоб взяти місто в кільце. Територіальна оборона отримує команду готуватися до кругового захисту міста.

В бомбосховищі багато людей. Ми не встигли пообідати. Діти голодні.
Сусіди пригощають бутербродами і йогуртом. Доїдаю за дітьми. Молодший Мирон висить у мене на грудях. Скажено хочу їсти, аж болить живіть і крутиться голова. А що, якщо закінчаться в магазинах продукти? Чим годувати дітей?

- Юля, привіт, як ви? Ти скинула якусь програму... Ааа, це розпізнавання телефону, якщо зникне зв'язок?
- Ти Лєна не переживай, якщо треба продукти, ми відкриємо Метро і наберемо тобі. Ми кожен ранок відкриваємо, беремо для тероборони...
- Спасибі, Юля.

Людей багато. Зайняті всі лавочки. Мирон підіймається і опускається з бомбосховища в глибший підвал обшарпаною металевою драбиною не менше 30 разів. Святомир зачіпає людей, сплячому літньому чоловікові насипає на штани пісок.
Люди напружені і нервують.

Один хлопець в бомбосховищі радить мені підписатися на канал Віталія Кіма, очільника Миколаївської військової адміністрації.
“Супер, як я не могла подумати раніше” - прості, дещо банальні речі стають для мене на рівні з відкриттями.

На Миколаїв направлені гради. Суне довга колона “орків”.

Діти викочуються в будівельному пилу бомбосховища. Знаходять там цвяхи, шматки ржавого металу, гострі старі предмети. Викручую у них з рук і закидаю в дальні темні кути. Діти знаходять старі цвяхи в іншій купі пилу. Знову і знову.

Кім закликає прибрати з вулиць машини і зайти в укриття. В місті вимикаються світлофори.

Мирон гладить людей в бомбосховищі по штанях і спідницях, залишаючи відбитки своїх пальців на одязі.

ЗСУ розбивають російську колону. Накалена атмосфера спадає.

Мирон повзає між ногами у людей, заглядає їм в обличчя і посміхається.

Люди встають і переважною більшістю посеред ночі йдуть спати додому.

27.02.2022 — четвертий день війни, неділя

Дзвінок до матері чоловіка.

- Ви в Києві?
- Да, дома.
- Там вночі впав літак?
- А, это дальше, туда к Ахматовой.
- Ви в бомбосховищі?
- Пока дома.
- Можливо, краще піти.
- Я молюсь.
- А що Ярослав?
- Ничего не знаю.
- І я теж.

Я знову перу речі вручну. Купаю дітей. На дні душевої кабіни осідає пісок.

Повітряна тривога близько другої дня. Знову планується наступ рашистів. Я збираю дітей і ми тихо йдемо до бомбосховища.
Сьогодні людей менше. Всі настіли вільні. Ми займаємо один. На нього стелю спальники і кладу дітей. Довго читаю новини.

Багато інформації, що збройні сили України знищують рашистські колони.

Читаю про рослини, які поглинають і знешкоджують радіацію: полин, подорожник

звичайний, м'ята перцева, цмин звичайний, кропива дводомна, корінь кульбаби, первоцвіт звичаний, соки з червоним пігментом, продукти, багаті на калій...

Миколаїв знову займає кругову оборону.

Діти їдять яблука і гортають книжку про динозаврів.

- Мам, а путін який динозавр?
- Злий і жорстокий.
- Тиранозавр?
- Просто тиран.

“Сбили “птичку” за 150 км от Николаева”, - пише Кім.

Діти їдять горішки і граються машинками.

Читаю: окупанти подають сигнали про наступ за схемою: біла ракета — приготуватися до виходу, дві білих ракети — старт, жовта — перешкода, червона — стоп, розвертатися назад.

“Полчаса назад первая была белая, недавно была вторая — две белых. Они к нам выехали», - пише Кім.

Діти лягають спати.
Я намагаюсь читати молитви і залипаю в новинах.

28.02.2022 — п'ятий день війни, понеділок

Діти солодко сплять, я сиджу і дивлюсь на їх личка, розслаблені сонні тіла, які зараз в моїй зоні відповідальності.

Біля магазину вранці — довжелезна черга за хлібом.

“О, мои дєті уже в Португалії. Я сама нє знаю что дєлать вообщає нє паніманію как оно будет надолго это и сразу пройдет. Квартиру не хочется бросать. Коты у меня».

- А вы из бомбоубежища.
- Да.
- А вы на каком этаже?
- На втором.
- А зачем вам ходить в бомбоубежище?
- В смысле?
- Они бьют по многоэтажкам, страшно вверху.
- У нас старая квартира, а у меня дети.

- Делать вам нечего спать в подвале.

Адміністраторка в магазині запускає по декілька людей.

На п'ятий день здається, що війна тягнеться не менше, ніж півроку. Атмосфера туга і напружена. На вітряних вулицях, навіть коли по них ходять люди, відчувається пустка.

Вітер вороже і тривожно ганяє поодиноке сміття, чіпляючи його за сухі рослини на клумбах.
Простір наповнює атмосфера напруги і очікування чогось такого, від чого не відвернутися.

- Як, ви, Лідіє Антонівно?
- У Аллочки, гойдаю онука...
- А як Юра?
- Палять там... А Ярослав?
- Не знаю нічого.
- Хто думав, що вони так полізуть з усіх дірок.
- Як же він ненавидить нашу свободу.
- Сестра каже, щоб виїжджала, коли зайдуть, вони мене вб'ють — всі акції, пікети, демонтрації з 1991 року без мене тут не проходили. Коли Юра був маленький, ми розклеювали листівки на стовпах, на початку 90-х. Отак садила його до себе на плечі і ходила від стовпа до стовпа, а дитина клеїла. Я йому тільки подавала — папір, клей. Отакий от був, як твій Святик. А коли бачили міліцію — тікали. А в час Майдану я тут прапор російський зривала, мене тут вся сєпарня місцева знає. Вони зразу мене здадуть. Ну, шо ж, як буде вже... А я тобі говорила, як я Царьову його морду розцарапала?

“Вчора вдалося зупинити колону, яка рухалася на Миколаїв”, - *пише Кім.*

Я проходжу по квартирі і стараюся подивитися на все відстороненим поглядом. Помічаю, що у Мирона залишається дві підгузки. Перша думка: “вистачить”. Друга — “наскільки”? Орки лізуть до Києва, бої в Бучі, Гостомелі.

Від думки про дорогу стає фізично погано. Здається, що в кожному кущі стоять вороги, а над дорогами літають рашистські гвинтокрили.

“Наш патруль, наш патруль
Рятівників-щенят,
коли десь лихо сталося -
Вони умить примчать”...

Святомир дивиться мультик “Щенячий патруль”. Мирон спить.
Орки окуповують Херсон, колега не встигає виїхати з маленьким сином і матір'ю на візочку. Треба негайно вийти на свіже повітря.

- Святику, я зараз прийду...
- Мам, ти куди?
- Я скоро.
- А як сирена?
- Я зараз...

Швидко спускаюсь з металевої драбини старого дому 1812 року — маєтку євреїв Бобовичів. Це конюшня, тут пекарня, ось будинок прислуги — в минулому — після революції 1917 р. більшовики розділили маєток для радянських людей. Ми знімаємо тут маленьку квартирку — дуже скромно, але в центрі міста.

Проїжджає трамвай — і будинок здригається, гублячи шматочки стін, що засипаються за гіпсокартон.

Зустріч з сусідкою 2. У неї помітно трясуться губи і надто бліде обличчя.

- Дєтка, йди, дитино, я тобі щось скажу. Нада виїжджать звідси.
- Ми в бомбосховищі...
- Ти шо ходиш тут з дітьми?
- Купили продуктів, трохи запаси...
- Тікай, я тобі говорю.
- А дорога?
- Ракети падають.
- Я звикла, що ми ходимо в бомбосховище...
- Херсон уже окупований.
- ... у нас там своє місце, а дорога...
- Вже до нас лізуть. Кожен день.

Може ж, відіб'ють... Йдуть бої.

- Он Київську область окупували, до Києва підлазять. Шо ти їм зробиш? Чого ти сидиш?

У тебе діти маленькі, чоловік воєнний... Да тебе першу... Ні, мене першу з Лідією Антонівною, а потім тебе з дітьми. Нас тут першими повбивають. І тебе, і дітей. Ти шо, думаєш? Деякі з них мріють, щоб українці на стовпах висіли. Тут треба так — або шось робиш, або виїжджаєш. У тебе діти маленькі. Вони страшні люди. Їм все одно — старе, мале, повір мені. Шукай, шукай машину і мені кажи — я хочу вибратися до онука в Польщу. Мене тут розстріляють, - я ось тільки вернулася з мітингу за порошенка.

- Чого ви на мене кричете? Я не знаю, що мені робить! Я тільки звикла і заспокоїлась, що ходжу в бомбосховище.

- Дєтка, не кричи на мене! Я хочу як краще...
- Вибачте. я...
- У тебе машина стоїть, сідай і їдь!
- Там акумулятор вийнятий
- Он попроси когось, поставлять...
- у мене прав немає!
- Без прав пускають! Дітей вивозь!
- Я водить не вмію.
- Попроси когось.
- А дорога?
- А тут?
- Я боюсь!
- ...

Да, Дімочка, добрий день. Так, говоримо... Казав, що першим в окопи піде, а бігає за жінкою в бомбосховище.
Да, да, Юлічка, здрастуй, гулять, з собачкою?
Здрастуй, Валя, здрастуй...
Ці ось перші здадуть.
Он по Бучі, Ірпіню чеченці ходять. Нам пощади не буде. Нас тут всі знають. І перших здадуть. Діти маленькі, їм ще жить і жить.

- ...
- Їдь, кажу!
- (безсило) Як?
- Якось, тобі дітей вивезти треба. Це нелюди, я знаю. .... А ти куди йдеш?
- За підгузками.
- А де ти їх знайдеш?
- Не знаю... Так, пройдусь, подумаю.
- Рятуй дітей. Он, Міші покійного... не оддала нікому, тільки ж вони великі...

Йду вулицями. В червоних замшевих кросівках. Місцями зашиті. Погана замша. Швидко розлізлись.

“Наш патруль, наш патруль
Рятівників щенят...”

Магазини зачинені. В Доярущі купую гречаний хліб, тільки з печі. Пахне, гарячий, в хрусткому коричневому папері.

- Валентино Іванівно, а можна взяти у вас підгузки... дяді Міші? Покійного?
- Візьми, дитино...
- Спробую розрізати.

- Ох, Міша. Чи думала я, що таке буде? Живе людина, живе, а потім раз — і нема.

Приходжу додому. Їмо з сином духмяний гарячий хліб.
Відкриваю пачку підгузок покійного дяді Міші і розрізаю ножицями на три частини.
Думаю про дядю Мішу, про життя, смерть, війну, своїх дітей.

Про те, що не навчилася водити. І багато чого іншого теж не навчилася. Наприклад, хорошого емоційного інтелекту.

Автоматично беру телефон і набираю одна за іншою служби таксі.

- Нам заборонено здійснювати перевозки по міжгороду
- Мы работаем только по Николаеву.

- Ми вирішили залишитися вдома... сидимо в підвалі в Ракетній Рощі, - мама з батьківського комітету садка.
- Я никуда не поеду с Николаева, ето мой родной город, - резюмує пошуки тренер сина з карате.
- Ну, що ж, доведеться залишитися. Може, це знак?

- Вы позвонили поздно... мости розведуть... спробую знайти водія...

Уявляю дорогу. В животі судомить. Чекаю на дзвінок. Ходжу колами по квартирі або сідаю в різних точках і вдивляюся в простір.

Зі сторони Баштанки знову очікується наступ.

Якщо вони сюди зайдуть, то нас уб'ють точно — вся квартира завалена формою, малий українською кричить на всю вулицю... “Геть, геть з України, москаль некрасівий”.

Свідомість нон-стоп малює картинки страждань і смерті. Треба хоча б умитися.

- Кажется, для вас есть одна машинка.

- Їдьте, їдьте, прямо зараз.
- Не кричите, я все понимаю.

Машина їде пустими вулицями Миколаєва. Посіріли за час війни.
Блокпости. Українські воїни з прекрасними обличчями в очікуванні. Я подумки їх хрещу. Отак поглядом малюю по людині сонячний хрест. Мені так спокійніше. Молоді і гарні, їм би взяти дівчину за руку і йти з нею в кіно, потім бродити вулицями міст і цілуватися.
Зараз вони дивляться кудись далеко в горизонт. Такий погляд в перспективу, ніби крізь простір. Як ікони.
Обличчя цих воїнів в пориві захистити і пригодитися своїх країні, йти не боячись за биттям свого серця. Живіть, живіть, живіть.
Мелевий шум і тривога в густому повітрі. Вітер по дорозі ганяє сухе листя. Боже, як хочу їх ще побачити — пізніше, після війни, отак всіх разом з цього блокпосту. Живими.

Де мій чоловік? На яких шляхах?

Таксист:

- Вам повезло, что они позвонили мне... Я вообще не собирался уже ехать. Все как-то стараются віехать с утра. С машинками сейчас тяжело. У меня мама живет в Варваровке, я как раз у нее переночую. Мася, ты меня сегодня не жди. Я не успею приехать любимая, мосты разведут, останусь у мамы, не скучай, с утра буду. Клиент на Одессу есть, женщина с детьми... целую, дорогая.
О, сколько блокпостов, берегут Одессу.
А вообще лучше всего мы жили при януковиче. Все было, да, можно было жить.

- Сколько вам лет?
- 35. Машина сгоревшая... аа... эта была уже... Стояла еще до войны, авария.
- Как я могла не подумать о такси.
- Мам, ну, чого ти знову російською?!
- Тихо, мій хороший.
- Человек в таких обстоятельствах вообще думает плохо. Да, мам...

Дзвінок мами таксиста.

- “Синочок, кажеш у мене ночуватимеш, я питушка зарубаю, зварю, приготовлю чогось смачненького...
- мам, да буду ночувать у тебе
- Добре синочок, я вечерю зготую...
- Ага, мам... та не нада, я шось перекушу по дорозі
- Та хіба мені важко, синочок? Ось піду поймаю питушка... а коли ти будеш?
- Зараз якраз їду на Одесу, десь часа через два
- ага, успію... так шо ти кажеш?
- мама трошки не чує... Буду скоро, мам.

- Я согласився, у мене мама живе на тому боці Варварівського мосту. Є де переночувать.

У меня был заказ вывезти за 15 тысяч женщину до Львова. Меня ее муж столько переспрашивал, записал все, что можно. А вы так просто — едемте и все.

- Далеко до Одеси? Темніє...

Приїхала до Львова — пофарбувала волосся.

Дуже, дуже багато сивини.

Мабуть, ще не доросла до того, щоб спокійно приймати реальність.

На вокзалі у Львові ромські підлітки штовхаються і падають на моїх дітей. Вдарили старшого сина. Роблю зауваження. Реакція нульова. Падають вже на мене.

Відвертаюсь. Це теж чиїсь діти.

В потязі до Польщі їду в тамбурі. Діти постійно їдять. Якщо не даю їжу — голосно вимагають. Простіше дати все, що є, не нервувати людей.

Їду голодна, по дорозі перебиваюся волонтерськими бутербродами, бургерами, п'ю чай з цукром, їм солодощі — все, чого мені їсти не можна. Вдома у мене жорстка дієта і збори гірких трав. Зараз нестерпно хочеться солодкого.

Люди нервують:

“Здається, ми не туди їдемо? Куди ми їдемо? Куди потяг рушив? Чого ми тут стоїмо? Ми попід Білоруським кордоном? Навіщо? Подивись по карті, у тебе ловить інтернет. Ввімкни джіпіес... Піду до провідника... Провідника не можу знайти. Неможливо пройти. Люди — скрізь. Нікого немає. Куди ми їдемо. Щось мені страшно”.

А раптом в кабіні машиніста — зрадник? А раптом потяг перетне кордон, і ми всі поїдемо до білоруського диктатора в заложники.

- Як він їде? Подивіться по гугл-карті? Якою дорогою? Треба запитати у провідника! А де його знайти? Піду пошукаю! - нервує молода жінка.

Згадую фільм “Список Шиндлера”, де потяг поїхав не туди і люди знову рушили до концтабору. Пробирає холодний піт.

Потяг перетинає кордон з Польщею. Видихаю з полегшенням.

Фффффф...

Відчуття як щось повзає по мені, чешеться все тіло, ввечері просто роздираю шкіру.
На обличчі починається жахливий демодекоз.

Гугл говорить, що це від неприйняття ситуації і самої себе.

Якщо подивитися на обличчя в сонячних променях, то видно купу доріжок у формі

рашистського символа “Z”.

Я пишу повідомлення про війну всім знайомим росіянам з фейсбуку та родичам, які живуть в РФ. Відповідають одиниці: “нам так стыдно» і “простите”.

Родичі звинувачують мене в “фашизмі” і заповнюють свої сторінки в соціальних сітках буквою “Z”.

Часом здається, що війни немає, і все це страшний сон. Мій мозок намагається побудувати віру, що все добре, Україна не зруйнована і війна мені примарилася. Я скоро прокинуся.
В державі-агресорі жителі заперечують очевидне, а звірства своїх солдат називають “постановками”.
Мабуть, захищаються від життя?

У хостелі колежанки Каті зустрічаю різних українців. Спілкуюся з трьома поколіннями жінок з Харкова: Валентина Степанівна, її донька Алла і онука Анна. Валентина Степанівна — дружина харківського художника, родом з Хмельниччини, україномовна.
В цей час важко сприймаю, коли люди говорять російською. Стараюся триматися осторонь, або контактувати по мінімуму.

Вже в Франції я дізнаюся, що за російськими солдатами їхали мобільні крематорії, які призначалися для активних українців. На спалювання одного тіла потрібно 13-14 літрів пального і 1 година часу - це дорого і довго. А щоб знищити впливових людей — добре рішення, бо не буде навіть могили, куди можна прийти вшанувати пам'ять.

Ще 45 тисяч чорних мішків для створення братських могил.

В голові довго гупають слова “мобільний крематорій” і “братська могила”.

Не можу себе примусити прийняти душ повністю — точечно витираю частини тіла.

Мені навіть страшно уявити, що творили б рашисти, якби українська армія не відбила напад. В Бучу перетворилася б вся Україна.
Геноцидна стратегія передбачає знищення людей за те, ким вони є.

Випадає волосся. Чорним покривалом лягає на раковину в ванній.

В 1930-х роках більшовики винищили діячів культури і всіх, хто чинив збройний спротив комуністам. Одним пострілом в голову в 30-х роках 20 ст. вбито драматурга Куліша і режисера Курбаса. Для економії куль. Здається, у них були зв'язані за спиною руки.

Не можу спати в темряві. Цілу ніч горить світло.

Ось фото, на якому серед інших мертвих тіл лежить білява дитина 8 років. Оголене худеньке тільце. Зв'язані за спиною руки.

- Мама, а хто нас хоче вбити?
- Росіяни.
- А хто такі ці росіяни?
- Люди, які не хочуть жити своїм життям і стараються вкрасти чуже.

На окупованих територіях рашисти шукають українських військових і їх сім'ї. Щоб знищити.

Катують патріотично налаштованих людей.
Будь-кого, хто потрапляє в їх лапи.

“- Мама, мама, - говорить син, - а що, якщо ми не у Франції, а до сих пір сидимо в бомбосховищі? Над нами літають літаки і вибухають ракети? А що, якщо ми там і нас вбивають, мам?”

Я розчесую шкіру і знову помічаю на ній символи “Z”.

Родичі в РФ називають мене “фашисткою” і пишуть, що “їм соромно, що мене знають”. Наааахуууууййй!

Син з французькими дітьми співає “Геть з України москаль некрасівий”.

Посилаю родичів нахуй і йду пити чай з французами, у домі яких живу з дітьми.

Над французьким селом лунає дзвін храму, побудованого в 12 столітті.

“Кохана, у мене все добре, - пише чоловік. - Воюємо".